

Pia Juul: "Alle kan ro"

Politikens Magasin, 2008

En nyslået student fejrer fødselsdag i en robåd med familiens gamle damer, en dominerende mor og agurkesandwich – og drømmer sig væk med lige dele fascination og angst.

5 »Jeg kan ikke ro«, sagde jeg.

»Alle kan ro«, sagde Kisse køligt, men jeg blev ikke flov. Søen var grå og mat, nede i den anden ende, henne over skråningen med rigmandsvillaerne, var der en lys plet på himlen. Måske var det ved at klare op? Et lille varmt punkt inde i mig drejede en omgang. Jeg smilede til Kisse. Ved 10 siden af hende sad faster Siri. Hun var høj, tynd, benet, håret sølvgråt og kortklippet, næsen kroget, hun smilede til mig. »Jeg har da aldrig set dig ro, Kisse«, sagde hun.

»Jeg overlader gerne årerne til jer, hvis det er det, det kommer an på«, sagde onkel Knik.

15 »Det er ikke det, det kommer an på, Knik«, sagde Kisse.

Han trak roligt i årerne, og vi gled roligt fremad. Jeg lod en hånd hænge i vandet. Vandet var koldt.

Ingen ville få Kisse at se med årer i hænderne. Men jeg vidste, at hun nok havde roet som barn og ikke ville tøve, hvis der manglede en til at ro 20 nu. Sådan var de alle sammen omkring mig. Selv min mor, men ikke jeg. Jeg kunne ikke ro, og det var min nitten års fødselsdag. Mor vinkede fra en af de andre både. Vi skulle snart lægge til og pakke madkurvene ud.

Jeg elskede at være sammen med dem, så man skal ikke have ondt af mig, 25 fordi min fødselsdag var fuld af gamle damer. Men jeg længtes bort, og bort skulle jeg allerede næste dag. Det gjorde også denne dag på søen særlig. Jeg så på det hele som sidste gang, min mors beskæftigelse, hun havde inviteret og arrangeret, hun havde bestemt menuen og havde for resten også lavet al maden, hun havde fundet på det med robådene, de gamle 30 mostre og fastre og onkel Knik, nu ville det til at regne, det dryppede, min mor skreg op. Vi lagde ind under piletræerne i kanalen og trak hvidvinen op og rakte glas fra den ene båd til den anden. Det regnede, men her blev vi ikke våde. Siri nynnede, de stemte i, jeg med. En robåd på søen med fire unge hvinende mennesker gled forbi, jeg bøjede mig langt ned for at rode 35 efter noget, pludselig flov over min redningsvest og selskabet, vi sad og sang! Jeg var lige blevet student og havde været med til festerne, det var ikke, fordi jeg var uden for alting. Men jeg var flov over, at det var her, jeg følte mig hjemme, i båden med Kisse og Knik og Siri.

Jeg skulle snart begynde på universitetet. Jeg skulle studere. Min mor 40 var stolt af min fine studentereksamen. Hun havde foreslået, at jeg blev

farmaceut, jeg aner ikke hvorfor, det kendte vi ikke nogen, der var, og det var ikke noget, der interesserede mig. Men hun kunne se det for sig. Tit var det nok, at hun kunne se en sag for sig; det fik den som regel til at blive til noget. Men for en gangs skyld fæstede jeg ikke ubetinget lid til hendes dømmekraft, for jeg kunne ikke selv se noget som helst for mig, og det var nærmest for at afværge farmaceuten, at jeg havde fundet på, at jeg ville studere dramaturgi. »Men hvad er det?« spurgte hun mange gange, og lige gyldigt hvad jeg beskrev, blev hun ikke tilfreds. At det var brødløst gjorde det ikke bedre. Jeg havde jævnligt været i teateret sammen med hende, siden jeg var lille, men det var ikke noget, vi var særlig optaget af, det var bare noget, vi gjorde, noget der hørte med. Jeg havde ingen hemmelige drømme om at blive skuespiller, så det var ikke en undvigemanøvre i den retning. Det var faktisk, men det var jeg allerede ved at glemme her i robåden, den vuggede så dejlig let, og det første glas hvidvin var allerede tømt, – faktisk havde jeg taget hæftet med de humanistiske fag og slået ned på et tilfældigt. Og jeg skulle ikke læse i København, det havde jeg også stået fast på. At dramaturgi var mærkværdigt, det var én ting, men at jeg nu skulle rejse hjemmefra og betale for et kollegieværelse, når jeg kunne bo hos min mor i Holte og tage S-toget hver dag, det var galimatias, intet mindre. Jeg måtte høre hende jamre i temmelig lang tid, men nu havde hun affundet sig. Det nye spor hed stolthed. Hun pralede med min nyvundne selvstændighed til alle og enhver. At jeg endnu intet selvstændigt havde foretaget mig, det påpegede jeg ikke. Mit værelse i Århus stod allerede klart, vi havde været der og indrettet det, min mor og jeg. Vi havde mødt nogle af dem fra de andre værelser, men jeg havde kun mumlet hej, min mor havde talt med dem, og eftersom jeg havde stået lige ved siden af og lyttet, vidste jeg nu både, hvad de hed, hvad de studerede, og hvor de kom fra. I et par tilfælde også hvad deres forældre lavede. De vidste kun det om mig, som min mor havde fortalt dem.

Min mor syntes, det var rasende interessant at møde dem. Jeg glædede mig til at se dem igen og til, at de måske fik øje på mig.

Kisse og Knik fortalte i fællesskab en historie fra deres grønne ungdom. Nitten år havde de faktisk været, da de mødte hinanden, det var nu langt mere end en menneskealder siden, men de bedyrede, og snart lød der lignende forsikringer fra de andre både, at de ikke følte sig spor gamle, de følte sig bare som dem, de altid havde været, og her lo de og slog smut med øjnene efter hinanden, Kisse og Knik, og de skænkede mere vin, og jeg fik også, og jeg elskede dem alle sammen og var sulten og tænkte på togturen i morgen, på livet foran mig især, alt det der skulle ske. Jeg kunne næsten ikke få vejret for glæde og spænding.

»Og her kommer solen, som på bestilling!« råbte min mors søster og begyndte at skubbe båden ud fra bredden med en åre. »Lad os komme over og pakke maden ud«.

Der var tæpper med voksdug på den ene side, et flag der blev stukket i jorden, puder, en klapstol til Knik der ikke brød sig om at komme for langt ned, stofservietter og mors picnictallerkner. Meget mad, især kyllingelår og agurkesandwicher, for det var min livret. Der blev jublet, da den sidste kurv blev åbnet. Lagkager, termokaffe. Jeg lagde mig ned og lod solen skinne på min næse. Det var lidt varmt igen. Jeg kunne høre vandet klukke og min mor kommandere med sin glade stemme. Hvis hun havde nitten lys med ... ville jeg så nægte? Men hun havde vel ikke nitten lys med til at tænde i det fri? Og hvorfor kunne jeg ikke ro? Det gav jo ikke mening. Hvorfor havde al den spejderånd aldrig smittet af på mig? Hvorfor kunne jeg ikke stege kyllingelår? Nu var det for sent, nu skulle jeg hjemmefra. Hvad kunne jeg? Ingenting. Hvad ville jeg? Heller ingenting. Jo: væk. Det var da noget. Jeg prøvede at se for mig, at jeg ankom til bygningen, gik ned ad gangen og fandt min dør. Jeg kunne nemt se værelset for mig, men ikke så nemt at jeg var der, alene. Hvad skulle jeg lave, når jeg var der? Lave lektier. Det hed det vel ikke på universitetet. Jeg skulle studere. Ville jeg så sidde ved bordet eller ligge og læse på sengen? Hvorfor var det svært at forestille sig, når jeg lige havde læst til 117 eksamener, liggende, siddende, i græsset, på stole og i sengen, alt muligt, i stilhed, i S-toget, foran fjernsynet, med radioen skruet højt op. Nu sang de fødselsdagssang. Jeg holdt øjnene lukket i og smilede. Aldrig før havde jeg været fløv over dem. Jeg håbede ikke, der var nogen i nærheden. Jeg elskede dem jo, jeg ville gerne høre deres historier, jeg ønskede tit, jeg selv var født, da de blev født, jeg følte mig malplaceret alle andre steder. Men nu følte jeg mig også malplaceret her og kunne ikke se mig placeret i mit nye liv.

Jeg satte mig op med åbne øjne.

»Og vi glæder os til at høre om dit nye liv i det mørke Jylland!« sagde Siri og løftede sit glas. »Vi ønsker dig et godt studenterliv!« sagde Kisse. Hun kneb øjnene sammen. »Skal vi ikke lære dig at ro?« spurgte hun.

Da min mor og jeg kom hjem om aftenen, var det helt galt. Jeg sagde ikke noget om det til hende, men gik tidligt i seng uden at gå i seng. Jeg stod på mit værelse ovenpå og så ned i haven. Kastanjetræet min far havde plantet, da jeg var lille. Jeg havde elsket at sidde på gulvet, når det begyndte at blive mørkt og kigge ud på træerne, der blev sorte mod den grå himmel. Det skulle jeg nu aldrig mere. Jeg var grådkvalt og havde lyst til at sparke mig selv af samme grund. Der var intet at begræde, men alt at glæde sig over. Jeg havde ikke lært at ro. De havde prøvet, men jeg kunne ikke ramme vandet. Det forekom mig at være det mest vanvittige, det pinligste jeg havde gjort i mit liv. Siri havde siddet på toften og dirigeret, og hele det aldrende fødselsdagsselskab var kommet med tilråb. Det ser så let ud, når andre ror. »Jeg har ingen armkræfter« ... mumlede jeg. »Det er teknikken, det kommer an på!« lød det. Og så kunne jeg ikke ramme vandet! At dét skulle være svært, kunne jeg simpelt hen ikke forstå.

Nu var jeg også ved at græde over dét, her ved vinduet. At jeg ikke havde kunnet klare alle de blikke og alle de tilråb. For at slippe ud af kniben havde jeg holdt mig munter og sagt ting, de lo ad, og så havde jeg opgivet og var kravlet i land. Men nu så jeg, at det virkelig ikke var morsomt. Det var afslutningen på min barndom, på min fødselsdag, og i morgen begyndte det nye liv. Jeg havde glædet mig over afrundingen og lyset forude, nu havde roningen forplumret det. 5

Men det skulle blive værre. Da jeg stod op næste morgen, havde min mor tænkt over det. »Det er tosset, du tager S-toget ind. Jeg kører dig til Hovedbanen, så kan vi også sige rigtigt farvel ved toget«, sagde hun. 10

»Jamen, jeg har jo næsten ingen bagage!« sagde jeg, fuld af bange anelser. Det var ikke sådan, turen skulle begynde, jeg havde gennemtænkt hvert punkt af den tur mange gange, og jeg skulle selv tage af sted fra huset. Det var vigtigt, men jeg havde ikke sagt til min mor, at det var vigtigt.

Jeg sagde det heller ikke nu. Klumpen i min hals var ikke forsvundet, blot vokset til dobbelt størrelse i nattens løb, og i bilen sagde jeg ikke en lyd, sad bare og sank og sank. 15

Selvom jeg formodentlig det meste af mit liv havde været et føjeligt og nemt barn, havde jeg aldrig set mig selv som et resigneret offerlam, men sådan ser jeg det nu. Jeg vidste den dag, at det hele var forbi, før det var begyndt. Det var jo ikke sandt, men den mislykkede ro-lektion havde slukket min glød. Nu fulgte jeg bare min mor. Hun fandt perronnummeret, hun havde sågar billetten, som hun først gav mig, da hun havde fundet kupeen, jeg skulle sidde i. Hun tjekkede pladsreservationen, der stod København-Århus, den var god nok. Der var tid nok, men det gjorde mig ekstra nervøs, at hun fulgte med helt ind i toget, det var, som om det, der skulle være endt dagen før, nu aldrig ville få ende. »Og du får roligt selskab«, sagde hun og nikkede ind bag mig, hvor der kun sad en ældre dame. Hun halvsov allerede. Jeg kyssede min mor og vendte mig og gik ind. Lagde min taske op i nettet, hængte min anorak på knagen. Nu ikke længere søvngængeragtigt, på vagt. Min mor stod på perronen. Jeg trak vinduet ned. »Huskede du madpakken?« sagde hun. Hun havde selv lagt den i tasken. Jeg stillede mig, så jeg fyldte mest muligt, men hun opdagede det alligevel. Med så dæmpet stemme, hun kunne præstere, så jeg samtidig kunne høre det, nikkede hun mod damen bag mig. »Er der noget i vejen?« sagde hun. »Sover hun, eller hvad er det?« 20 25 30 35

I det øjeblik, jeg havde fået øje på damen, havde jeg vidst det. Og tro mig, jeg var en helt normal ung pige med en splinterny studenterhue, men jeg jublede indvendig, da jeg så det. Hun sad let lænet mod vindueskrogen med halvlukkede øjne. Da jeg stillede mig ved vinduet, havde jeg strejft hendes knæ, og jeg havde ikke spor erfaring med de dele, men jeg vidste det alligevel, at hun var død. Og den viden gjorde mig lykkelig. Jeg blev 40

ikke bange, ikke skræmt, bare lykkelig over at dette blev den første oplevelse i mit nye liv.

Et svagt øjeblik overvejede jeg at overgive den døde til min nysgerrige mor. Men så lød fløjten.

5 Jeg rystede på hovedet, vinkede og råbte farvel, skubbede vinduet op, dumpede ned på min plads og så nysgerrigt på damen.